

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK

Utredare

Eini Ruottinen

SOCIALNÄMNDEN

2021-12-08

Utredning om kvalitetspeng inom LSS-området

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna föreliggande tjänsteutlåtande som svar på Täbyalliansens uppdrag till socialnämnden att utreda kvalitetspeng inom LSS-området.

Sammanfattning

I "Den politiska inriktningen för Täby kommun under mandatperioden 2019-2022" gavs utredningsuppdraget om kvalitetspeng. "Särskilt fokus ska sättas på kvaliteten inom LSS-området. En kvalitetspeng ska utredas."

Att få en extra ersättning för högre kvalitet är inte vanligt förekommande inom LSS-området. Ett handfull kommuner har infört "bonus" till utförare av daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) när en brukare har fått ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Att införa liknande bonus med vissa justeringar kan ha en kvalitetshöjande effekt även i Täby.

Det är svårt att hitta lämpliga kvalitetsmått inom LSS-området som kan användas till att fördela kvalitetspeng. Brukarnöjdheten är en viktig mått för att kunna mäta kvaliteten både inom äldreomsorgen och inom funktionsnedsättning. Brukarundersökningen inom LSS-området i dess nuvarande form inte är så användbar i detta sammanhang eftersom den inte ger en jämlig grund för att användas till att fördela kvalitetspeng. Vissa utförare får inte enhetsspecifika resultat eftersom de har små verksamheter med få svarande. Detta gör att utförare inte skulle kunna ansöka om kvalitetspeng i lika villkor.

Ärendet

Extra ersättning för högre kvalitet i andra kommuner

En omvärldsbevakning av kommuner i Sverige har genomförts genom att inhämta uppgifter från Sveriges kommuner och regioner (SKR) och från valfrihetswebben. Dialogen med andra kommuner visar att extra ersättning för högre kvalitet inte är vanligt förekommande inom LSS-området. Sex kommuner tillämpar dock "bonus"/ "stimulanspeng" inom insatsen daglig verksamhet enligt LSS. Grundtanken med bonus är att om en brukare får en anställning inom den ordinarie arbetsmarknaden inom 6-12 månader från insatsens startdatum utgår en bonus för utföraren. Bonusens storlek varierar mellan 30 000 och 50 000 kronor beroende på kommun.

I tabellen nedan presenteras kort kommunernas erfarenheter och hur många brukare har fått ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Kommun	Antal brukare som fått arbete per år	Ersättning för utförare per brukare	Reflektioner efter införandet
Uppsala	0-3 bland privata utförare, 1-5 inom egen regi	30 000 kr	Svårt att avgöra effekten men ger leverantörerna ekonomiska incitament.
Vallentuna	Mindre än 1 per år i snitt sedan 2018	30 000 kr	Bonus är ett bra incitament men behöver även tänka på utformningen och hitta ett system som också ökar incitamentet hos den enskilde och inte enkom utföraren.
Göteborg	2 i snitt sedan 2020.	50 000 kr	Ingen utvärdering har gjorts.
Örebro	2 stycken 2021, 1 bland privata, 1 bland kommunala utförare.	30 000 kr	Utförarna har haft åsikter om bonusen är en lindrande morot som är lägre än inkomsten vid kvarvarande inom dagliga verksamheten.
Lund	1 2017, 1 2019 och 1 2020	30 000 kr	Så få som gått vidare och fått ett arbete men väldigt roligt när det händer.
Östhammar	0	30 000 kr	Ingen utförare som har fått bonus ännu

Som tabellen visar är det relativt få som har fått ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Modellen har inte utvärderats i kommunerna men det framkommer att ge utförare incitament att arbeta närmare arbetsmarknaden ses som positivt.

Mäta kvalitet inom LSS-området

Inom äldreomsorgen har en kvalitetspeng införts och den fördelas efter indikatorer som till en stor del bygger på resultat från brukarundersökningen. Det är svårt att hitta lämpliga, liknande kvalitetsmått inom LSS-området som kan användas till att fördela kvalitetspeng. Det finns en nationell brukarundersökning som riktar sig till vuxna personer med funktionsnedsättning. Deltagandet är frivilligt och de deltagande kommunerna får välja vilka insatser som mäts.

Följande insatser är valbara inom LSS-området:

- Bostad med särskild service enligt LSS,
- Daglig verksamhet enligt LSS
- Personlig assistans

Vilka insatser som mäts i Täby varierar från år till år.

Det är allmänt känt i landets socialtjänster att resultatet ska tolkas med försiktighet och ska inte användas till att dra för långtgående slutsatser eftersom LSS-verksamheterna ofta är mindre och att det inte är lika många brukare som svarar som inom äldreomsorgen. Trots detta deltar de flesta kommunerna i undersökningen eftersom det är den undersökningen som finns tillgänglig inom området och som används till jämförelser i riket. Att göra egna enkäter är resurskrävande och kostsamt.

Målgruppens komplexitet och varierande behov påverkar resultatet

Brukare som ingår i LSS-målgruppen har varierande funktionsnedsättningar med varierande omsorgsbehov. Behovet att av att förbereda brukaren inför enkätfrågor är mycket större än inom äldreomsorgen. Detta påverkar svarsfrekvensen. Det är inte alla brukare som vill eller kan svara på en enkät. Beroende på vilken riktning verksamheten har kan det innebära att enheten inte får eget enhetsspecifikt resultat eftersom det är så många brukare som inte har ork och/eller förmåga att svara.

Sammantaget har LSS-brukarundersökningen följande utmaningar:

- Det är svårt att få enhetsspecifika resultat eftersom det behövs minst fem svar per enhet. Detta görs för att skydda brukarens anonymitet samtidigt som det kan innebära att många små enheter, till exempel gruppbofasta inte får ett eget resultat.
- Svarsfrekvensen är låg trots aktivt arbete att få fler att svara. I Täby har svarsfrekvensen legat runt 45-55 procent.
- Det kan förekomma att personalen hjälper brukaren att svara på enkäten. Resultaten kan färgas av detta.
- Brukarnas förmåga att förstå och svara varierar. Utförarnas kritik mot undersökningen har varit att vissa av frågorna är för svåra att svara på.

Vissa utförare har brukare från olika kommuner vilket innebär att de inte har möjlighet till att få ett enhetsspecifikt resultat från en kommun. Idag ställs inga krav i avtalen att utförare behöver delta i brukarundersökningen. Detta påverkar utförarnas intresse och vilja att motivera och stödja brukare att svara.

Sammanfattningsvis ger brukarundersökningen inom LSS-området inte ett jämligt grund för att kunna användas till att fördela kvalitetspeng. Vissa utförare får inte enhetsspecifikt resultat eftersom de har små verksamheter med få svarande. Detta gör att utförare inte skulle kunna ansöka om kvalitetspeng i lika villkor. Idag finns det inget annat effektivt sätt att mäta kvaliteten med fokus på brukarnöjdheten inom LSS-området.

Slutsatser

Det är svårt att hitta lämpliga kvalitetsmått inom LSS-området som kan användas till att fördela kvalitetspeng. Brukarundersökningens utformning ger inte en jämlig grund för att fördela kvalitetspeng eftersom vissa utförare exkluderas på grund av verksamhetens storlek eller på grund av få svar från brukare. I dagens läge finns det inget annat effektivt sätt att mäta brukarnöjdheten inom LSS-området.

En handfull kommuner har infört "bonus" till utförare av daglig verksamhet när en brukare får ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Att införa liknande bonus med vissa justeringar kan ha en kvalitetshöjande effekt även i Täby kommun. Liknande modell har potential att bidra till en mer arbetsinriktad

verksamhet inom daglig verksamhet och stödja personer som har möjlighet att få ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Grundtanken med bonus stödjer även intentionerna i samhället i stort om att alla i arbetsför ålder ska arbeta och bidra till samhället. För den enskilde brukaren är det en betydelsefull förändring att få ett arbete även om volymerna för kommunen är små.

Ekonomiska överväganden

Utredningen i sig innebär inga ekonomiska konsekvenser för socialnämnden.

Om bonus infördes och den låg i linje med andra kommuners ersättning skulle det innebära ökade kostnader på maximalt 200 000 kronor per år. Samtidigt skulle kostnader för insatsen daglig verksamhet minska på sikt. Ersättningen för daglig verksamhet för en brukare med nivå 1 på heltid (lägsta nivån) är 679 kr per dag/14 253 kr per månad. Om en brukare får ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden minskar kommunens kostnader för insatsen efter några månader.

Claes Lagergren
Socialchef

Camilla Wass
Avdelningschef funktionsnedsättning

Expedieras

Avdelningschef Camilla Wass